

DROŠAS ROTĀLIETAS

=DROŠĀKA IZKLAIDE BĒRNIEM

Baltic Sea Network
Product Safety

KAM BŪTU JĀIEPAZĪSTAS AR ŠO INFORMĀCIJU?

Šīs informācijas primārā mērķauditorija ir uzņēmēji, kuri vēlas izvietot rotaļlietas Eiropas Savienības vienotā tirgū.

Turklāt, rotaļlietu pārdevēji un pircēji var tikpat labi izmantot šo informāciju, lai novērstu bīstamu preču tirdzniecību un iegādi.

KAS IR ROTAĻLIETA?

Rotaļlieta ir jebkurš izstrādājums vai materiāls, kas īpaši projektēts vai paredzēts, lai ar to rotaļātos bērni, kas ir jaunāki par 14 gadiem.

Jāatceras, ka tirgū tiek piedāvātas preces, kas līdzinās rotaļlietām, piemēram, dekoratīvi izstrādājumi svētku dekorēšanai, Ziemassvētku rotājumi, precīzi mēroga modeļi pieaugušiem kolekcionāriem, u.c., taču netiek attiecinātas uz rotaļlietām. Izstrādājumi, kas nav uzskatāmi par rotaļlietām minēti Padomes 1988.gada 3.maija Direktīvas 88/378/EEK¹ par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz rotaļlietu drošību 1.pielikumā.

UZŅĒMĒJU PIENĀKUMI, LAI NODROŠINĀTU ROTAĻLIETU DROŠUMU?

GALVENIE RAŽOTĀJA PIENĀKUMI

Ražotāja pienākums-ražot rotaļlietas, kas atbilst rotaļlietu drošuma būtiskajām prasībām saskaņā ar Padomes 1988.gada 3.maija Direktīvas 88/378/EEK² par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz rotaļlietu drošību un ievērojot katras Eiropas Savienības valsts nacionālās likumdošanas prasības (kas balstās uz augstāk minētās direktīvas nosacījumiem attiecībā uz rotaļlietu drošumu).³

Ražotājam jāveic ķīmisko, fizisko un mehānisko, elektrisko, higiēnas un radioaktivitātes, uzlies-

mojamības risku izvērtējums lietojot rotaļlietu, kā arī jāsagatavo rotaļlietas projekta tehnisko dokumentāciju (rotaļlietas konstrukcijas, sastāvdaļu, darbības principu, izmantoto materiālu un ražošanas aprakstus, kā arī rasējumus un shēmas) Tehniskajā dokumentācijā ietver visu nepieciešamo informāciju, kas attēlo ražotāja veiktās aktivitātes, lai panāktu preces atbilstību būtiskajām rotaļlietu drošuma prasībām.

Atbilstības apliecināšana būtiskajām rotaļlietu drošuma prasībām tiek panākta divos veidos:

1. Ja rotaļlieta atbilst nacionālo standartu drošuma prasībām (kuros transponētas harmonizēto standartu prasības, kas publicēti Eiropas Savienības Oficiālajā Vestnesī – galvenokārt EN 71 (vispārēji-rotaļlietas) vai EN 621 15:2005 (elektriskās rotaļlietas).
2. Ja rotaļlietas izgatavošanā standarti netiek piemēroti vai tiek piemēroti daļēji, pirms rotaļlietas piedāvāšanas tirgū ražotājs veic rotaļlietas tipa pārbaudi.

Tādējādi, ražotājam tiek dota brīva izvēle atbilstības apliecināšanas procedūrā. Respektīvi, izvēlēties atbilstības apliecināšanas procedūru, kurā nosaka atbilstību harmonizēto standartu prasībām, vai veikt rotaļlietas tipa pārbaudi.

Rotaļlietas tipa pārbaudi veic 'paziņotajā institūcijā' (akreditēta testēšanas laboratorija), kura tiek notificēta Eiropas Komisijā.

1 Eiropas Savienības Oficiālajā Vestnesī, L 187, 16.07.1988, 1. pielikums

2 Eiropas Savienības Oficiālajā Vestnesī, L 187, 16.07.1988, 1.lpp.

3 Padomes 1988.gada 3.maija Direktīvas 88/378/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz rotaļlietu drošību tiks aizvietota ar Padomes Direktīvu 2009/48/EK (18.06.2009) par rotaļlietu drošumu no 20. 07. 2011 (Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, L 170, 30.06.2009).

BŪTISKIE EKONOMISKO OPERATORU PIENĀKUMI, PIEDĀVĀJOT ROTAĻLIETU TIRGŪ

Ražotāja, tā pilnvarotā pārstāvja vai importētāja pienākums ir izvietot uz preces vai tās iepakojuma identifikācijas informāciju – preces ražotāja nosaukumu, ražotājvalsti, modeļa numuru vai preces kodu, u.c.), lai palīdzētu identificēt ekonomiskā operatora atbildību par rotaļlietas drošumu.

Atbilstības novērtēšanas un apliecināšanas procedūru veic pirms rotaļlietas piedāvāšanas tirgū un katram no ekonomiskajiem operatoriem jāpārlicinās, ka šāda procedūra ir veikta. Par attiecīgās dokumentācijas saglabāšanu un pieejamību ir atbildīga persona, kas piedāvā rotaļlietu tirgū.

Ja tiek konstatēts, ka rotaļlieta rada risku patērētāju drošumam, ekonomiskajiem operatoriem jāsadarbības savā starpā, nekavējoties par to informējot ne tikai vienam otru, bet arī tirgus uzraudzības iestādi. Vadlīnijas par “Ražotāju un izplatītāju ziņojumiem par bīstamām precēm” pieejamas Eiropas Komisijas mājas lapā:

http://ec.europa.eu/consumers/publications/index_en.htm.

MARĶĒJUMS UN BRĪDINĀJUMI

Uz tirgū piedāvātajām rotaļlietām vai to iepakojuma viegli saskatāmā, salasāmā un neizdzēsāmā veidā jābūt norādītam CE atbilstības marķējumam. CE atbilstības marķējumu izvieto preces ražotājs, tādējādi apliecinot preces atbilstību būtiskajām drošuma prasībām, ko nosaka Rotaļlietu direktīva.⁴

Brīdinājumiem, instrukcijām un informācijai, kas izvietota uz rotaļlietas vai tās iepakojuma, jābūt nodrošinātai tās valsts valodā, kurā tā tiek piedāvāta tirgū.⁵

Rotaļlietas, kas nav paredzētas bērniem, kuri jaunāki par 36 mēnešiem un tādējādi var apdraudēt šādu bērnu drošību, jāmarķē ar brīdinājumu:

„nav paredzēta bērniem, kas jaunāki par 36 mēnešiem”

vai

„nav paredzēta bērniem līdz 36 mēnešu vecumam”

Vai jāizvieto uz preces, vai tās iesaiņojuma grafiska zīme ar norādījumu par īpašu risku bērnam. Šāds apzīmējums neattiecas uz rotaļlietām, kuras nav paredzētas un nav iespējams lietot bērniem vecumā līdz 36 mēnešiem:

Jāatzīmē, ka jebkurai rotaļlietai, kuru varētu lietot bērni, kas jaunāki par 36 mēnešiem, jāatbilst būtiskajām drošuma prasībām. Tādējādi, rotaļlietu marķēšana ar brīdinājumu “nav paredzēta bērniem, kas jaunāki par 36 mēnešiem” vai „nav paredzēta bērniem līdz 36 mēnešu vecumam”, neatbrīvo ražotāju, tā pilnvaroto pārstāvi vai importētāju (no trešajām valstīm) no atbildības par preču drošumu un jebkurai rotaļlietai jāatbilst prasībām, ko nosaka Direktīva par rotaļlietu drošumu.⁶

⁴ Padomes 1988.gada 3.maija Direktīvas 88/378/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz rotaļlietu drošību.

⁵ Jāatzīmē, ka daudz stingrākas prasības noteiktas rotaļlietām, kas paredzētas bērniem līdz trīs gadu vecumam.

⁶ CEN zpojums CR 14379 “Rotaļlietu klasifikācija”, kurā sniegti skaidrojumi par bērnu spējām, attīstību un interesi attiecīgajā vecumposmā.

ĻOTI BŪTISKI PAPILDUS NOSACĪJUMI

Rotaļlietas uzbūvei un īpašībā m jābūt tādām, lai, lietojot rotaļlietu, bērni, kā arī citas personas varētu izvairīties no iespējamā apdraudējuma. Rotaļlietām un to daļām, kā arī stacionāro rotaļlietu balstiem un stiprinājumiem jābūt mehāniski izturīgiem un stabiliem, tiem jāiztur paredzētās lietošanas slodzes, nesalūstot un nedeformējoties. Rotaļlietu šķautnēm, izvīrzījumiem, auklām, trosēm un stiprinājumiem jābūt izveidotiem un konstruētiem tā, lai lietotāju risks gūt fiziskas traumas saskarē ar tiem būtu minimāls.

- Rotaļlietas forma un lielums nedrīkst iespilēt bērnu, kas ir tik mazs, ka nespēj patstāvīgi sēdēt.
- Rotaļlietai jāatbilst higiēnas un sanitārajām prasībām, tā nedrīkst izraisīt infekcijas slimības vai saindēšanos.
- Par 36 mēnešiem jaunākiem bērniem paredzētajām rotaļlietām un to sastāvdaļām un atdalāmajām daļām jābūt tik lielām, lai tās nevarētu norīt vai ieelpot.
- Par 36 mēnešiem jaunākiem bērniem paredzētajās rotaļlietās nedrīkst būt pieejamām stikla vai porcelāna daļām.
- Uz rotaļlietām ar skaņu funkcijām vai to iepakojuma jābūt brīdinājumam:

*“Uzmanību! Nelietot rotaļlietu auss tuvumā!
Nepareiza rotaļlietas lietošana var izraisīt dzirdes traucējumus”.*

- rotaļlietām jābūt izveidotām un konstruētām tā, lai nevienas atklātās virsmas maksimālā temperatūra neradītu apdegumus, tai pieskaroties.
- Rotaļlietā esošie degošie materiāli nedrīkst radīt aizdegšanās iespēju citiem rotaļlietā izmantotajiem materiāliem.

- Elektriskās rotaļlietas nedrīkst darbināt ar elektrisko strāvu, kuras nominālais spriegums pārsniedz 24 voltus. Nevienu rotaļlietas daļu spriegums nedrīkst pārsniegt 24 voltus; elektriski pašdarbinātām rotaļlietām maksimāli pieļaujamais ātrums nedrīkst pārsniegt 8 km/stundā.
- Rotaļlietās ir aizliegts izmantot radioaktīvās vielas un radioaktīvos elementus tādā veidā vai proporcijās, kas var kaitēt bērna veselībai, un ja netiek ievērotas normatīvo aktu prasības par aizsardzību pret jonizējošo starojumu.

IETEIKUMI ROTAĻLIETU PĀRDEVĒJIEM (mazumtirdzniecības veikalos)

PIEVĒRST UZMANĪBU:

- *Pārliecināties, lai uz rotaļlietas vai tās iepakojuma būtu nodrošināts CE marķējums;*
- *Atcerēties, ka tieši mazus bērnus apdraud aizrīšanās/nosmakšana no sīkām rotaļlietas daļām;*
- *Jāpārbauda rotaļlietas:*

- Asās malas;
- Slēpti asi izvīrzījumi, šķautnes;
- Viegli noņemamas sīkās detaļas (piem., leļļu, mīksto mantiņu seja- deguns, acis, utt.), riteņi, riepas un citas sīkas rotaļlietai pievienotas detaļas: tām jābūt stingri piestiprinātām, lai bērni tās patstāvīgi nevarētu noņemt un paši sevi tādējādi apdraudēt;
- Šuves: vaļīgās rotaļlietas pildījums kļūst viegli pieejams- tādējādi bērns varētu ar to aizrīties;
- Strīķis vai trose nedrīkst būt tievāka par 1.5 mm diametrā un garāka par 22 centimetriem;
- Atvērumi, starpas nedrīkst būt tik lielas, lai bērns tajā varētu ielikt pirkstu un tikt apdraudēts no mehāniskajām daļām, kas varētu būt rotaļlietas iekšpusē;

- Viegli plīstoša plastika, kas var saplīst sīkās un asās daļās;
- Stiprinājumi un salokāmi mehānismi nedrīkst apdraudēt bērna ķermeņa daļas-respektīvi, pirkstus.

CITA NODERĪGA INFORMĀCIJA:

1. Bīstamas preces, kas konstatētas tirgū

Katru piektdienu Eiropas Komisijas mājas lapā tiek publicēts nedēļas pārskats par dalībvalstu tirgū konstatētajām bīstamām rotaļlietām (RAPEX ziņojumi):

http://ec.europa.eu/consumers/dyner/rapex/rapex_archives_en.cfm

RAPEX ir Eiropas Savienības Ātrās informācijas apmaiņas sistēma par nepārtikas preču un pakalpojumu drošumu. Šajā sistēmā tiek apkopota informācija no Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras savā tirgū atklājušas bīstamas preces. Informācija tiek sūtīta ne tikai no tirgus uzraudzības institūcijām, bet arī no ekonomiskajiem operatoriem, kas brīvprātīgi pieņēmuši lēmumu attiecībā uz preču drošumu.

2. Eiropas Komisijas mājas lapa ar informāciju patērētājiem (angļu valodā)

http://ec.europa.eu/consumers/index_en.htm

3. NANDO Informācijas sistēma

(Jaunās pieejas notificētas un izveidotas organizācijas)

<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/>

<http://www.newapproach.org/>

**INFORMĀCIJA
UN CITAS
NODERĪGAS SAITES:
OTRĀ PUSĒ**

ROTAĻLIETU TIRGUS UZRAUDZĪBA LATVIJĀ

Pirms rotaļlietu izvietojanas Latvijas tirgū, izlases veidā rotaļlietas pārbauda:

1. Sanitārā robežinspekcija;
2. Muitas iestādes sadarbībā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru.

Kad rotaļlietas ir izvietotas Latvijas tirgū, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs pārbauda rotaļlietu atbilstību normatīvo aktu prasībām, tai skaitā arī drošuma prasībām.

PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ ROTAĻLIETU DROŠUMU

1. Ministru kabineta 2000.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.128 "Rotaļlietu drošuma noteikumi", kuros iestrādātas Padomes Direktīvas 88/378/EEC prasības attiecībā uz rotaļlietu drošumu;
2. Preču un pakalpojumu drošuma likums;
3. Ministru Kabineta 2006.gada 18.februāra noteikumi Nr.119 "Kārtība, kādā preču ražotājs, izplatītājs vai pakalpojuma sniedzējs informē attiecīgās valsts uzraudzības un kontroles iestādes par precēm vai pakalpojumiem, kuri rada risku, kas nav savienojams ar vispārējām drošuma prasībām".

NODERĪGAS SAITES:

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K. Valdemāra iela 157

Rīga, LV-1013

LATVIJĀ

Tālr.: +371 67 388 646

Fakss.: +371 67 388 634

E-pasts: ptac@ptac.gov.lv

www.ptac.gov.lv